

Nr 370.

Av herr **Röing**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 256, angående tillfällig höjning av postavgifterna m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 256 till innevarande års riksdag angående tillfällig höjning av postavgifterna, m. m. föreslås å sid. 37 att 8 och 11 §§ i kungl. förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter skola erhålla ändrad lydelse, varigenom de belopp, av vilka postavgiften vid tidningsabonnemang för närvarande är sammansatt ävensom nu gällande befodringsavgift för utgivarekorsband skulle höjas med hundra procent.

Postavgiften vid tidningsabonnemang bestämdes i kungl. förordning av den 27 maj 1904 efter förslag av de den 19 maj 1899 tillkallade kommitterade och utgöres för närvarande av särskilda belopp, förskrivningsavgift och befodringsavgift, vilka bägge i sin tur äro sammansatta av tvenne olika faktorer. Dessa sammanlagt fyra olika delbelopp bestämdes med hänsyn till sättet för postverkets besvär med och behandling av postabonnerade tidningar, varvid särskilt belopp beräknades för postverkets bestyr med abonnemangets bokföring, prenumera-tionsavgiftens inkassering och redovisning och varje nummerexemplars sortering, befodringsavgiften, adresspåskrivning och utbärning till abonnenterna. Dessa olika delbelopp voro utan tvivel riktigt bestämda och rättvist avvägda, när ifrågavarande förordning utfärdades, men under de 16 år, som därefter förflutit, ha i praktiken stora förändringar skett i sättet för postverkets bestyr med postabonnerade tidningars försändning. För tids vinnande ha de flesta tidningar, såväl större som mindre, med generalpoststyrelsens medgivande erhållit tillstånd att expediera större eller mindre delar av sin upplaga direkt till de postförande tågen. För alla dessa tidningsexemplar kräves intet sorteringsarbete från postverkets sida. Under de senare åren ha vidare ett antal av de större tidningarna, eller just de som mest bidra till de stigande siffrorna i

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 124 häft. (Nr 370—371.) 1

postverkets statistik över befordrade nummerexemplar, med generalpoststyrelsens medgivande tillämpat ett befordringssätt enligt vilket de, ävenledes för att ernå snabbast möjliga befordran, själva verkställa icke endast expediering till de postförande tågen utan även å ankomstorten genom egna kommissionärer exemplarens avhämtning och utbärning, varjämte avgift för dessa exemplar erlægges direkt till postkontoret å utgivningsorten. För sålunda befordrade postabonnerade tidnings-exemplar är postverket alltså befriat från besvär eller kostnad med undantag för själva befordringen å järnväg samt nödigt kontrollarbete. Liknande befordringsförfarande tillämpas i största utskräkning för alla de nummerexemplar av svenska tidningar som distribueras genom svenska pressbyrån, till vilken varje enskild tidning betalar särskilda avgifter.

Så t. ex. abonnerar en tidning för sin ortskommissionärs räkning å 300 exemplar. Avgiften inbetalas direkt till postanstalten å utgivningsorten. Exemplaren distribueras av tidningen direkt till postkupén i säck eller paket och avhämtas av kommissionären å ankomstorten ur samma postkupé samt fördelas av samma kommissionär till återförsäljare, butiker och kolportörer. För detta postverkets besvär med exemplaren, som uteslutande omfattar *ett* kvittos utskrivning, exemplarens järnvägsbefordran och kontroll får tidningen ifråga betala samma postavgift, som om 300 enskilda personer å ifrågavarande ort inkommit å postanstalten, inbetalt sina abonnemangavgifter och erhållit var sitt kvitto och postverket vidare haft att översända och bokföra alla dessa abonnemangsbelopp till utgivaren samt sedermera dagligen å postkontoret å utgivningsorten sortera och bunta dessa 300 exemplar, befordra dem å järnväg och å ankomstorten till därvarande postanstalt, där påskriva dem med de 300 abonnenternas namn och slutligen genom brevbärare tillställa en var sitt exemplar. Av det nu anförda torde med önskvärd tydlighet framgå, att det sätt, på vilket den nu gällande postavgiften för tidningsabonnemang är beräknad, icke är fullt rättvist, enär samma avgift måste erläggas för de exemplar, med vilka postverket endast har högst obetydligt besvär och arbete, som för dem vilka av postverket behandlats på det utförliga sätt, som, när kungl. förordning utkom, tillämpades för samtliga nummerexemplar.

Bestämmande av postavgiften vid tidningsabonnemang synes för den skull behöva moderniseras efter de praktiska förhållanden, som under de gångna 16 åren inträtt och en summarisk förhöjning med ej mindre än 100 procent å alla de delbelopp, som ingå i nämnda avgift och som föreslås i Kungl. Maj:ts proposition, måste anses som en orättvisa, då den ytterligare skulle skärpa ett påtagligt missförhållande.

I Kungl. Maj:ts proposition uttalas, att tidningsrörelsen åsamkar postverket betydande årliga förluster. Frågan om de utgifter, som postverket har för tidningsrörelsen, var sist föremål för utredning av ovan nämnda 1899 års kommitterade, som efter undersökning approximativt ansågo, att tidningsrörelsen belastade postverkets utgiftsstat med 17 procent. Det torde vara synnerligen tvivelaktigt att, med de förändringar, som under de gångna åren skett i sättet för tidningarnas befordran och sedan det förhållande inträtt, som i annat sammanhang påpekats, varigenom tidningarna själva eller deras ombud, svenska pressbyråer, utföra en stor del av det arbete, som förr uträttades genom postverkets tjänstemän, samma procenttal fortfarande skulle äga giltighet. Även i detta avseende synes en utredning vara påkallad.

De i Kungl. Maj:ts proposition föreslagna tillfälliga höjningarna i postavgifterna avse att betäcka de förluster å postverkets rörelse, som enligt sist framlagda kalkyler skulle uppstå åren 1920 och 1921. Höjningarna i postavgifterna för tidningar ha icke någon inverkan på 1920 års rörelse, enär deras ikraftträdande av tekniska skäl ej kan äga rum förrän vid 1921 års abonnemang. Postverkets beräknade inkomster år 1921 synas vidare väl betäcka utgifterna samma år och lämna som skäligt ansett 4 miljoner kronor överskott, även om merinkomsten genom de föreslagna höjningarna för tidningarnas postavgifter, 2.6 miljoner kronor frånräknas.

Då en förhöjning i postavgifterna för tidningar på det sätt, som i Kungl. Maj:ts proposition föreslås, synes mig på anförda grunder innebära en viss orättvisa och då postverket även utan den inkomstökning, som de föreslagna höjningarna i tidningsutgifterna skulle medföra år 1921, bör kunna ge som skälig ansedd vinst, och då slutligen tidningarna — av den största betydelse för det allmänna upplysnings- och bildningsintresset — enligt vad som allmänt känt är genom stigande papperspriser, m. m. bringats i svårt ekonomiskt läge och därför om möjligt enligt min mening icke böra belastas med ytterligare ökade utgifter, får jag alltså hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 256 i den del som avser ändring av 8 och 11 §§ i kungl. förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter.

Stockholm den 6 april 1920.

Erik Röing.

